

Uputstvo 2008/48/EZ Evropskog parlament usvojen 23. aprila 2008, o ugovorima o potrošačkim kreditima i ukidanju Uputstva Saveta 87/102/EEZ

EVROPSKI PARLAMENT I SAVET EVROPSKE UNIJE,

Imajući u vidu Ugovor o osnivanju Evropske zajednice, posebno njegov član 95,

Imajući u vidu predlog Komisije,

Imajući u vidu mišljenje Evropskog ekonomsko-socijalnog komiteta,¹

Postupajući u skladu sa postupkom utvrđenim u članu 251 Ugovora,²

S obzirom na to da:

(1) Uputstvo Saveta 87/102/EEZ od 22. decembra 1986 o približavanju zakona, uredbi i administrativnih propisa država članica koji se tiču potrošačkih kredita³ propisuje pravila o ugovorima o potrošačkim kreditima na nivou Zajednice.

(2) Komisija je, tokom 1995. godine, predstavila izveštaj o sprovođenju Uputstva 87/102/EEZ i sprovela široke konsultacije sa zainteresovanim stranama. Tokom 1997. godine, Komisija je predstavila sažeti izveštaj o reakcijama na izveštaj iz 1995. godine. Drugi izveštaj o efektima Uputstva 87/102/EZ je izrađen 1996. godine.

(3) Pomenuti izveštaji i konsultacije su otkrili suštinske razlike u propisima različitih država članica na polju kredita namenjenih fizičkim licima uopšte i potrošačkih kredita posebno. Analiza nacionalnih propisa kojima se Uputstvo 87/102/EEZ ugrađuje u nacionalna zakonodavstva pokazuje da države članice, usled različitosti pravnih i ekonomskih stanja na nacionalnom nivou, koriste različite mehanizme zaštite potrošača pored Uputstva 87/102/EEZ.

(4) *De facto* i *de iure* stanje koje je rezultat pomenutih nacionalnih razlika dovodi, u pojedinim slučajevima, do narušavanja tržišne utakmice između davalaca kredita u Zajednici i postavlja prepreke na unutrašnjem tržištu gde su države članice usvojile različite imperativne norme striktnije od onih koje predviđa Uputstvo 87/102/EEZ. To ograničava mogućnost potrošača da neposredno iskoriste pogodnosti postepeno sve dostupnijih prekograničnih kredita. Posledice ovih zastranjivanja i ograničenja mogu, za uzvrat, da utiču na potražnju za dobrima i uslugama.

(5) Vrste kredita koje se nude i koje potrošači koriste su znatno evoluirale poslednjih godina. Pojavili su se novi kreditni instrumenti, a njihova primena se i dalje razvija. Zbog toga je neophodno da se izmene postojeće odredbe i, po potrebi, proširi njihova primena.

(6) U skladu sa Ugovorom, unutrašnje tržište obuhvata područje bez unutrašnjih granica gde su garantovani slobodan protok dobara i usluga i sloboda organizovanja poslovanja. Razvoj

¹ Službeni list broj C 234, 30.9.2003, strana 1

² Mišljenje Evropskog parlamenta od 20. aprila 2004. godine (Službeni list broj C 104 E, 30.4.2004, strana 233). Zajednički stav Saveta od 20. septembra 2007. godine (još neobjavljen u Službenom listu), i stav Evropskog parlamenta od 16. januara 2008

³ Službeni list broj L 42, 12.2.1987, strana 48. Uputstvo kao što je poslednji put izmenjeno i dopunjeno Uputstvom 98/7/EZ Evropskog parlamenta i Saveta (Službeni list broj L 101, 1.4.1998, strana 17)

transparentnijeg i efikasnijeg kreditnog tržišta u okviru područja bez unutrašnjih granica je neophodno za podsticanje razvoja prekograničnih aktivnosti.

(7) Da bi se olakšalo uspostavljanje unutrašnjeg tržišta potrošačkih kredita koje će dobro funkcionisati neophodno je stvoriti mogućnost da se pravni okvir Zajednice harmonizuje u brojnim ključnim oblastima. Imajući u vidu stalni razvoj tržišta potrošačkih kredita i povećanu pokretljivost evropskih građana dalekovido zakonodavstvo Zajednice koje je sposobno da se prilagodi budućim vidovima kreditiranja i koje dozvoljava državama članicama odgovarajući stepen fleksibilnosti njegove primene bi trebalo da pomogne ustanovljavanju modernog skupa propisa o potrošačkim kreditima.

(8) Bitno je da tržište može potrošačima da ponudi zadovoljavajući nivo zaštite da bi se obezbedilo njihovo poverenje. Time bi se omogućio ostvarenje slobodnog protoka ponuda kredita pod optimalnim uslovima kako za ponuđače tako i tražioce kredita, a uz odgovarajuće poštovanje specifičnosti postojećih stanja u pojedinim državama članicama.

(9) Puna harmonizacija je neophodna kako bi svi potrošači u okvirima Zajednice uživali visok i podjednak nivo zaštite njihovih interesa i radi stvaranja jedinstvenog unutrašnjeg tržišta. Državama članicama, stoga, ne bi trebalo dozvoliti da zadrže postojeće ili promovišu nove nacionalne norme osim onih utvrđenih ovim uputstvom. Međutim, ovo ograničenje bi trebalo da se primenjuju samo tamo gde postoje odredbe usklađene sa ovim uputstvom. U slučaju ne postojanja usklađenih odredbi, države članice bi trebalo da same odluče o zadržavanju postojećeg ili uvođenju novog nacionalnog zakonodavstva. Prema tome, države članice mogu, na primer, da zadrže ili usvoje nacionalne odredbe o solidarnoj odgovornosti prodavaca roba ili izvršilaca usluga i davaoca kredita. Još jedan primer ostavljen državama članicama je mogućnost zadržavanja postojećih ili usvajanja novih nacionalnih propisa o poništavanju ugovora o prodaji robe ili pružanju usluga ukoliko se potrošač pozove na svoje pravo na odustajanje od takvog ugovornog odnosa. U tom pogledu bi trebalo državama članicama dozvoliti da, u slučaju ugovora o revolving kreditu, odrede minimalni period koji treba da protekne od momenta kada davalac kredita zatraži povraćaj sredstava do dana kada iznos kredita mora da bude vraćen.

(10) Objašnjenje pojmova sadržanih u ovom uputstvu bliže određuje obim usklađivanja. Dužnost država članica da sprovede odredbe ovog uputstva bi, stoga, trebalo da bude ograničena na polje njegove primene kako je ono određeno objašnjenjima pojmova. Međutim, ovo uputstvo ne bi trebalo da dovodi u pitanje mogućnost da države članice njegove odredbe primene, u skladu sa pravom Zajednice, i na oblasti koje uputstvo ne pokriva. Time bi država članica mogla da zadrži postojeće ili usvoji nove nacionalne propise o kreditnim ugovorima van oblasti regulacije ovog uputstva, koji bi odgovarali odredbama ovog uputstva ili pojedinim odredbama, na primer, o ugovorima o kreditu u iznosu manjem od 200€ ili većem od 75.000€. Isto tako, države članice bi mogle da primenjuju odredbe ovog uputstva na povezane kredite koji nisu obuhvaćeni pojmom povezanih ugovora o kreditu iz ovog uputstva. Time, odredbe o ugovorima o povezanim kreditima mogu biti primenjene i na ugovore o kreditu koji samo delom služe za finansiranje ugovora o isporuci roba ili pružanju usluga.

(11) U slučaju specifičnih ugovora o kreditu na koje bi se primenjivale samo pojedine odredbe ovog uputstva, državama članicama se ne može dozvoliti da usvoje nacionalne propise za implementaciju preostalih odredbi ovog uputstva. No, države članice su slobodne da svojim nacionalnim propisima uređuju one tipove ugovora o kreditu koji se tiču drugih aspekata koji nisu harmonizovani ovim uputstvom.

(12) Ugovori o permanentom vršenju usluga ili isporuci roba iste vrste koje potrošač obročno plaća po periodima izvršenja ugovora se mogu znatno razlikovati od ugovora o kreditu uređenih ovim uputstvom u smislu različitosti interesa ugovornih strana i načina izvršenja ovih transakcija. Zato treba razjasniti da se takvi ugovori ne mogu smatrati ugovorima o kreditu u smislu ovog uputstva. Ove vrste ugovora uključuju, na primer, ugovore o osiguranju gde se osiguranje plaća u obliku mesečnih rata.

(13) Ovo uputstvo se ne primenjuje na određene vrste ugovora o kreditu kao što su debitne kartice sa odgođenom otplatom gde kredit treba da bude otplaćen u roku od tri meseca pri čemu se plaća minimalna naknada.

(14) Ugovori o kreditu koji se odnose na dodelu kredita obezbeđenog nekretninama bi morali biti izuzeti iz primene ovog uputstva. Ta vrsta kredita ima vrlo specifičnu prirodu. Takođe, kreditni sporazumi sa svrhom finansiranja pribavljanja ili očuvanja imovinskih prava na zemljištu ili postojećim ili projektovanim zgradama bi trebalo da budu izuzeti iz primene ovog uputstva. Međutim, ne bi mogli da budu izuzeti iz primene ovog uputstva oni ugovori o kreditu čija je svrha renoviranje postojećih zgrada ili povećanje njihove vrednosti.

(15) Odredbe ovog uputstva se primenjuju bez obzira na to da li je davalac kredita pravno ili fizičko lice. Ipak, ovo uputstvo ne utiče na pravo država članica da, u skladu sa pravom Zajednice, ograniče dodelu potrošačkih kredita samo na pravna lica ili određena pravna lica.

(16) Određene odredbe ovog uputstva se primenjuju na fizička i pravna lica (kreditne posrednike) koja u okviru svoje delatnosti za naknadu predstavljaju ili nude potrošačima ugovore o kreditu, pomažu potrošačima preduzimanjem pripremnih radnji vezanih za ugovor o kreditu ili sa potrošačima zaključuju ugovore o kreditu u ime i za račun davaoca kredita. Organizacije koje dozvole da se njihov identitet koristi za predstavljanje kreditnih instrumenata, kao što su kreditne kartice, i koje isto tako preporučuju ove proizvode svojim članovima ne mogu se smatrati kreditnim posrednicima u smislu ovog uputstva.

(17) Ovo uputstvo uređuje samo određene obaveze kreditnih posrednika prema potrošačima. Države članice stoga ostaju slobodne da zadrže postojeće ili uvedu nove dodatne obaveze na teret kreditnih posrednika.

(18) Potrošače bi trebalo zaštititi od nepoštene i obmanjujuće prakse, posebno u pogledu objavljivanja informacija od strane davalaca kredita u skladu s Uputstvom 2005/29/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 11.05.2005 o nepoštenoj poslovnoj praksi prema potrošačima na unutrašnjem tržištu („Uputstvo o nepoštenoj poslovnoj praksi“)⁴. Međutim, ovo uputstvo bi trebalo da sadrži specifične odredbe o oglašavanju odnosnih ugovora o kreditu kao i izvesnih standardizovanih podataka koji moraju biti predočeni potrošačima naročito da bi im se omogućilo da budu u stanju da uporede različite ponude. Takvi podaci bi trebalo da budu dostavljeni na jasan, sažet i očigledan način putem reprezentativnog uzorka. Određuje se gornja granica ako nije moguće naznačiti celokupni iznos kredita kao ukupne svote na raspolaganju, naročito kada ugovor o kreditu omogućava potrošaču povlačenje sredstava do određene granice. Gornja granica označava gornji limit kredita koji se može staviti na raspolaganje potrošača. Istovremeno, države članice bi trebalo da imaju mogućnost da svojim propisima regulišu zahteve u pogledu podataka iz oglasa koje se ne odnose na cenu kredita.

⁴ Službeni list broj L 149, 11.06.2005, strana 22

(19) U cilju omogućavanja donošenja odluka na osnovu potpunog poznavanja činjenica, potrošači bi trebalo da dobiju relevantne podatke o uslovima i ceni kredita i njihovim obavezama pre samog zaključenja ugovora o kreditu, a koje potrošač može da odnese radi razmatranja na drugom mestu. U cilju najveće moguće transparentnosti i uporedivosti ponuda ti podaci bi trebalo da se odnose, posebno, na godišnju efektivnu kamatnu stopu izračunatu na unificiran način širom Zajednice. Kako u ovoj fazi godišnja efektivna kamatna stopa može biti naznačena samo putem primera taj primer mora da bude reprezentativan. Zato, primer treba da bude u vezi sa, na primer, prosečnom dužinom i ukupnim iznosom datog kredita po tipovima razmatranih ugovora o kreditu i, po potrebi, vrsti robe koja se nabavlja. Prilikom određivanja reprezentativnog primera trebalo bi uzeti u obzir i učestalost određenih tipova ugovora o kreditu na specifičnom tržištu. Što se tiče kamate, učestalosti rata i kapitalizacije interesa, davaoci kredita bi trebalo da primene način izračunavanja uobičajen za odnosni potrošački kredit.

(20) Ukupna cena kredita koje snosi potrošač bi trebalo da se sastoji od svih troškova, uključujući kamatu, provizije, poreze, naknade kreditnim posrednicima i bilo koje druge naknade koje potrošač treba da plati u vezi sa ugovorom o kreditu osim beležničkih troškova. Trebalo bi objektivno ceniti stvarnu svest davalaca kredita o pomenutim troškovima uzimajući u obzir i zahteve profesionalne savesnosti.

(21) Ugovori o kreditu gde se kamatna stopa periodično revidira prateći promene referentne stope navedene u ugovoru ne bi trebalo smatrati ugovorima o kreditu sa fiksnom kamatnom stopom.

(22) Državama članicama bi trebalo dozvoliti da zadrže postojeće ili uvedu nove nacionalne propise kojima se davaocu kredita zabranjuje da od potrošača zahteva, u vezi sa ugovorom o kreditu, otvaranje računa u banci ili zaključenje sporazuma u pogledu neke druge sporedne stvari ili plaćanje troškova ili naknada za pomenuti račun u banci ili druge sporedne usluge. U državama članicama gde su takve kombinovane ponude dozvoljene, potrošači treba da budu obavesteni i pre samog zaključenja ugovora o kreditu o eventualnim sporednim uslugama koje su obavezne u cilju dobijanja kredita ili o uslovima koji se zahtevaju. Troškovi koji mogu nastati u vezi sporednih usluga bi trebalo da budu uključeni u ukupnu cenu kredita ili, u fazi pre zaključenja ugovora, kao alternativa kada se iznos takvih troškova ne može utvrditi unapred potrošaču treba pružiti odgovarajuće informacije o postojanju takvih troškova. Pretpostavka je da je davalac kredita upoznat sa cenom sporednih usluga koje potrošaču nudi sam, ili u ime treće strane, osim ukoliko cena zavisi od specifičnih karakteristika ili položaja potrošača.

(23) Uzimajući u obzir njihov specifičan karakter primereno je da se za specifične vrste ugovora o kreditu, radi obezbeđivanja odgovarajućeg nivoa zaštite potrošača bez prevelikog opterećivanja davalaca kredita, odnosno, po potrebi, kreditnih posrednika, ograniče zahtevi u pogledu podataka koje se po ovom uputstvu moraju pružiti pre sklapanja ugovora.

(24) Bez obzira da li je u reklamiranje kredita uključen posrednik ili ne, potrošaču treba obezbediti sveobuhvatne informacije pre zaključenja ugovora o kreditu. Zato, u načelu, zahtevi u pogledu davanja informacija pre zaključenja ugovora treba da važe i za kreditne posrednike. Međutim, u slučaju da isporučioi dobara ili pružaoci usluga nastupaju kao kreditni posrednici u sporednoj funkciji ne priliči opterećivati ih pravnom obavezom obezbeđivanja odgovarajućih podataka pre sklapanja ugovora u skladu sa ovim uputstvom. Na primer, može se smatrati da isporučioi dobara i pružaoci usluga nastupaju kao kreditni posrednici u sporednoj funkciji ukoliko njihova aktivnost kao kreditnih posrednika nije glavna svrha njihove delatnosti, poslovanja ili struke. U takvim slučajevima, zadovoljavajući nivo zaštite potrošača će moći i dalje biti dostignut s obzirom na to da je davalac kredita odgovoran da osigura da potrošač dobije

potpunu informaciju pre sklapanja ugovora ili od posrednika, ukoliko se davalac kredita i posrednik o tome saglase, ili na drugi odgovarajući način.

(25) Države članice uređuju eventualni obavezujući karakter informacija koje se potrošaču moraju pružiti pre zaključenja ugovora o kreditu, kao i vremenski period tokom koga je davalac kredita vezan tim informacijama.

(26) Uzimajući u obzir specifične karakteristike svakog kreditnog tržišta države članice bi trebalo da preduzmu odgovarajuće mere za podsticanje odgovornog ponašanja tokom svih faza odnosa kreditiranja. Ove mere mogu da uključe, na primer, pružanje informacija potrošačima i njihovo prosvetličavanje uključujući upozoravanje na rizike vezane za docnju prilikom otplate kredita i prezaduženost. Posebno je bitno da se davaoci kredita, na kreditnim tržištima u ekspanziji, ne upuštaju u neodgovorno zajmljenje i daju kredite bez prethodne provere boniteta, a države članice treba da uredi oblike nadzora neophodnog za izbegavanje takvog ponašanja kao i da propišu sredstva za sankcionisanje davalaca kredita u slučajevima pomenutog ponašanja. Ne dovodeći u pitanje odredbe o kreditnim rizicima iz Uputstva 2006/48/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 14.06.2006 u vezi sa započinjanjem i vršenjem aktivnosti kreditnih institucija⁵ davaoci kredita bi trebalo da snose odgovornost za proveru boniteta svakog pojedinačnog potrošača. S tim u vezi, trebalo bi im dozvoliti da koriste podatke dobijene od potrošača ne samo tokom pripreme predmetnog ugovora o kreditu već i tokom dugoročnog komercijalnog odnosa. Vlasti država članica mogu da pruže davaocima kredita odgovarajuća uputstva i smernice. Takođe, i potrošači treba da postupaju promišljeno i da poštuju svoje ugovorne obaveze.

(27) Pored informacija koje se moraju obezbediti pre sklapanja ugovora moguće je da će potrošaču biti potrebna dodatna pomoć da bi doneo odluke o tome koji ugovor o kreditu, između više ponuđenih kredita, najviše odgovara njegovim potrebama i finansijskoj situaciji. Zato, države članice treba da osiguraju da davaoci kredita pružaju takvu pomoć u vezi sa kreditima koje nude potrošačima. Ako je potrebno, relevantne informacije koje se moraju dati pre sklapanja ugovora o kreditu, kao i bitne karakteristike predloženih proizvoda bi trebalo individualno razjasniti potrošačima tako da mogu da shvate moguće posledice koje kredit može da prouzrokuje na njihov ekonomski položaj. Po potrebi, ova dužnost podrške potrošačima bi se mogla proširiti i na kreditne posrednike. Uzimajući u obzir posebne okolnosti pod kojima se krediti nude, potrošačevu potrebu za podrškom kao i prirodu pojedinačnih kredita, države članice bi mogle da propišu kada i u kom obimu takva pomoć treba da bude pružena potrošačima.

(28) Prilikom procene kreditnog statusa potrošača davalac kredita treba da, takođe, pretraži relevantne baze podataka; pravne i faktičke okolnosti mogu učiniti takva istraživanja raznovrsnim po obimu. Da bi predupredili narušavanje tržišne utakmice između davalaca kredita, treba osigurati da davaoci kredita, pod ravnopravnim uslovima, dobiju pristup privatnim i javnim bazama podataka o potrošačima u državi članici gde nemaju sedište, kao i davaoci kredita iz te države članice.

(29) Ukoliko se odluka o odbijanju molbe za kredit zasniva na uvidu u određenu bazu podataka, davalac kredita je dužan da o toj činjenici obavesti potrošača kao i da pruži osnovne informacije o bazi podataka u koju je izvršio uvid. Međutim, davalac kredita ne bi trebalo da bude obavezan da pruži takvu informaciju kada je to zabranjeno drugim propisom Zajednice, na primer, propisima o sprečavanju pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti. Takođe, takve informacije ne bi trebalo da budu pružane ako bi to bilo u suprotnosti sa interesima javnog poretka ili javne bezbednosti, kao što su sprečavanje, istraga, otkrivanje i gonjenje krivičnih dela.

⁵ Službeni list broj L 177, 30.6.2006, strana 1. Uputstvo kao što je izmenjeno Uputstvom Komisije 2007/18/EZ (Službeni list broj L 87, 28.3.2007, broj 9)

(30) Ovo uputstvo ne uređuje pitanja obligacionog prava vezana za punovažnost ugovora o kreditu. Zato, Države članice mogu da zadrže postojeće ili usvoje nove nacionalne propise u toj oblasti koji će biti u skladu sa pravom Zajednice. Države članice mogu da uređuju pravni režim kojim se reguliše ponudu za zaključenje ugovora o kreditu, naročito momenat ponude i rok do kada ponuda vezuje davaoca kredita. Ukoliko se takva ponuda učini istovremeno sa pružanjem informacija koje se u skladu sa ovim uputstvom pružaju pre zaključenja ugovora trebalo bi takvu ponudu, kao i bilo koju drugu dodatnu informaciju koju davalac kredita poželi da da, pružiti u posebnom dokumentu koji se može priložiti uz Standardni informacioni list o potrošačkom kreditu.

(31) Da bi omogućili potrošaču da se upozna sa svojim pravima i obavezama iz ugovora o kreditu ugovor mora da sadrži sve neophodne podatke izložene jasno i sažeto.

(32) Radi obezbeđivanja potpune transparentnosti posla, potrošaču se trebaju pružiti informacije o kamatnoj stopi kako u predugovornoj fazi tako i prilikom zaključenja ugovora o kreditu. Tokom trajanja ugovornog odnosa potrošač bi trebalo da bude redovno obaveštavan o promenama varijabilne kamatne stope i time izazvanim promenama u pogledu plaćanja. Prethodno ne dovodi u pitanje odredbe nacionalnih propisa koje se odnose na obaveštavanje potrošača i kojima se uređuju uslovi za promene ili utvrđuju njihove posledice, osim onih izmena koje se tiču plaćanja, kamatnih stopa i drugih ekonomskih faktora koje utiču na kredit, na primer, pravila koja određuju da davalac kredita može da menja kamatnu stopu samo u slučaju postojanja valjanih razloga za izmenu ili da potrošač može da otkáže ugovor u slučaju izmene kamatne stope ili nekih drugih ekonomskih uslova koji se tiču kredita.

(33) Ugovorne strane bi trebalo da uživaju pravo na standardno otkazivanje ugovora o revolving kreditu. Pored toga, ukoliko je predviđeno ugovorom o kreditu i za to postoje opravdani razlozi, davalac kredita bi trebalo da ima pravo da privremeno obustavi pravo potrošača na kreditnu liniju po osnovu ugovora o revolving kreditu. Ti razlozi mogu da budu, na primer, sumnja na neautorizovanu ili prevarnu upotrebu kredita ili značajno uvećan rizik nemogućnosti potrošača da ispunji svoju obavezu otplate kredita. Ovo uputstvo ne utiče na nacionalne propise u oblasti obligacionog prava kojima se uređuju prava ugovornih strana da raskinu ugovor o kreditu po osnovu kršenja ugovornih obaveza.

(34) U cilju ujednačavanja postupaka za realizaciju prava na odustajanje od ugovora o kreditu u sličnim situacijama neophodno je propisati pravo na odustajanje bez kaznenih mera i obaveze pružanja objašnjenja pod uslovima sličnim onim iz Uputstva 2002/65/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 23.09.2002 o oglašavanju potrošačkih finansijskih usluga na daljinu.⁶

(35) Ukoliko potrošač odustane od ugovora o kreditu u vezi s kojim je već primio dobra, posebno, pri kupovini na rate ili po osnovu ugovora o zakupu ili lizingu koji obavezuje na kupovinu, ovo uputstvo ne bi trebalo da utiče na propise država članica koji se odnose na povraćaj robe i druga relevantna pitanja.

(36) Nacionalna zakonodavstva već predviđaju da sredstva ne mogu biti stavljena na raspolaganje potrošaču pre protoka određenog perioda vremena. U ovakvim slučajevima potrošači možda požele da obezbede ranije dobijanje kupljenih proizvoda ili usluga. Stoga, u slučaju povezanih ugovora o kreditu, države članice mogu, izuzetno, da predvide da ako potrošač izričito poželi da

⁶ Službeni list broj L 271, 9.10.2002, strana 16. Uputstvo kao što je izmenjeno Uputstvom 2005/29/EZ

ranije dobije robu ili usluge rok za realizaciju prava na povlačenje sredstava kredita može biti smanjen i izjednačen sa rokom pre kog sredstva uopšte ne mogu biti dostupna.

(37) U slučaju povezanih ugovora o kreditu, postoji odnos međusobne zavisnosti nabavke robe ili usluga i ugovora o kreditu zaključenog tim povodom. Zato, ako potrošač realizuje svoje pravo, zasnovano na pravu Zajednice, na povlačenje iz ugovora o nabavci robe ne bi trebalo da ostane vezan ni povezanim ugovorom o kreditu. Prethodno ne bi trebalo da utiče na nacionalne propise koji se primenjuju na povezane ugovore o kreditu u slučajevima poništavanja ugovora o nabavci robe ili gde je potrošač realizovao svoje pravo na povlačenje iz ugovora na osnovu odredbi nacionalnih propisa. Niti bi ovo trebalo da utiče na pravo potrošača dodeljeno nacionalnim propisima po kojima nikakva obligacija između potrošača i isporučioaca robe odnosno pružaoca usluga ne može da se ostvari niti bilo kakvo plaćanje obavi između tih lica dokle god potrošač ne potpiše ugovor o kreditu kojim se finansira nabavka odnosno robe ili usluga.

(38) U slučaju problema vezanih za ugovor o kreditu, pod izvesnim uslovima, potrošaču se može dozvoliti da upotrebi pravna sredstva prema davaocu kredita. No, države članice treba da odrede u kom obimu i pod kojim uslovima se može zahtevati od potrošača da ulože pravna sredstva protiv dobavljača, posebno podnošenje tužbe, a pre nego je stavljen u poziciju da preduzme ista protiv davaoca kredita. Uputstvo ne treba da liši potrošače prava određenih nacionalnim odredbama kojima se propisuje solidarna odgovornost prodavca odnosno pružaoca usluga i davaoca kredita.

(39) Potrošač treba da ima pravo da izvrši svoje obaveze pre roka dospeća utvrđenog u ugovoru o kreditu. U slučaju prevremene otplate kredita, delimične ili potpune, davalac kredita treba da ima pravo na naknadu troškova direktno vezanih za prevremenu otplatu pri čemu se uzimaju u obzir i sve uštede koje je mogao da ostvari. Međutim, da bi se utvrdio metod preračunavanja naknade važno je ispoštovati nekoliko principa. Izračunavanje naknade koja pripada davaocu kredita treba da, već u predugovornoj fazi i svim kasnijim fazama izvršenja ugovora o kreditu, bude transparentno i shvatljivo za potrošača. Pored toga, metod izračunavanja treba da bude lako primenjiv za davaoca kredita, kao i da olakša kontrolu od strane nadležnih organa. Zato, a i zbog činjenice da potrošački krediti, zbog svog trajanja i obima, nisu finansirana dugoročnim finansijskim mehanizmima, gornja granica nakanade treba da bude utvrđena u obliku fiksnog iznosa. Ovaj pristup odražava posebni značaj koji kredit ima za potrošača i ne treba da dovede u pitanje moguće različite pristupe u pogledu drugih instrumenata koji se finansiraju dugoročnim finansijskim mehanizmima, kao što su hipotekarni krediti sa nepromenljivom kamatnom stopom.

(40) Države članice bi trebalo da imaju pravo da predvide da davalac kredita može zahtevati naknadu za prevremenu otplatu kredita samo pod uslovom da je iznos otplaćen tokom dvanaestomesečnog perioda veći od granične vrednosti koje su definisale države članice. Prilikom utvrđivanja date granične vrednosti, koja ne može biti veća od 10.000€, države članice bi trebalo da uzmu u obzir, na primer, prosečnu visinu potrošačkih kredita na njihovom tržištu.

(41) Prenos prava davaoca kredita po ugovoru o kreditu ne bi trebalo da ima za posledicu dovođenje potrošača u nepovoljniji položaj. Potrošač bi, takođe, trebalo da bude obavešten kada je ugovor o kreditu prenet na treće lice. Međutim, ukoliko prvobitni davalac kredita, u saradnji sa pribaviocem, nastavi da servisira kredit prema potrošaču neće postojati bitan interes potrošača da bude obavešten o prenosu. Stoga bi bilo kakav zahtev na nivou EU da potrošači budu obaveštavani o prenosu i u ovakvim slučajevima bio preteran.

(42) Države članice bi trebalo da imaju mogućnost izbora da li da zadrže ili usvoje nacionalna pravila kojima se obezbeđuju kolektivni oblici komunikacije kada je to neophodno za svrhu

izvršenja složenih transakcija kao što su sekjuritizacija ili likvidacija sredstava koje se obavljaju tokom kompleksnih prinudnih administrativnih likvidacija banaka.

(43) Radi pospešivanja uspostavljanja i funkcionisanja unutrašnjeg tržišta i obezbeđivanja visokog stepena zaštite potrošača širom Zajednice neophodno je obezbediti uporedivost informacija vezanih za godišnje efektivne kamatne stope u celoj Zajednici. Uprkos postojanju jedinstvene matematičke formule izračunavanja stope iz Uputstva 87/102/EEZ procenat efektivne stope i dalje nije uporediv na nivou Zajednice. U pojedinim državama članicama se uzimaju u obzir različiti troškovni faktori prilikom izračunavanja stope. Ovo uputstvo, stoga, treba da razjasni i sveobuhvatno definiše ukupne troškove kredita koje snosi potrošač.

(44) Da bi obezbedili tržišnu transparentnost i stabilnost tokom procesa dalje harmonizacije države članice bi trebalo da osiguraju uspostavljanje odgovarajućih rešenja za regulisanje i nadzor nad davocima kredita.

(45) Ovo uputstvo uvažava fundamentalna prava i poštuje principe posebno one prihvaćene Poveljom Evropske unije o fundamentalnim pravima. Ovo uputstvo teži garantovanju punog uvažavanja pravila o zaštiti ličnih podataka, prava na imovinu, na odsustvo diskriminacije, zaštitu porodičnog i profesionalnog života, i zaštitu potrošača shodno Povelji Evropske unije o fundamentalnim pravima.

(46) Kako države članice nisu u stanju da ostvare ciljeve ovog uputstva, to jest uspostavljanje zajedničkih pravila o pojedinim aspektima zakona, uredbi i administrativnih propisa država članica o potrošačkim kreditima, na zadovoljavajućem nivou, stoga je bolje postići te ciljeve na nivou Zajednice, Zajednica može da usvoji mere u skladu sa principom subsidiarnosti utvrđenim u članu 5 Ugovora. U skladu sa principom proporcionalnosti pomenutim u tom članu, ovo uputstvo ne ide izvan onog što je nužno za ostvarenje tog cilja.

(47) Države članice bi trebalo da utvrde sankcije za kršenje domaćih odredbi usvojenih po osnovu ovog uputstva i da osiguraju da se kazne sprovode. Dok izbor sankcija ostaje u okviru nadležnosti država članica same sankcije bi trebalo da budu efikasne, srazmerne i odvraćajućeg karaktera.

(48) Mere neophodne za implementaciju ovog uputstva treba usvojiti u skladu sa Odlukom Saveta 1999/468/EZ od 28.06.1999 kojom se utvrđuje postupak za ostvarenje izvršnih ovlašćenja prenetih na Komisiju⁷.

(49) Komisija treba, naročito, da bude ovlašćena da usvoji dodatne činioce za izračunavanje godišnje efektivne kamatne stope. Kako su te mere opšteg karaktera, zamišljene su da izmene sporedne elemente ovog uputstva, te moraju biti usvojene u skladu sa zakonodavnim postupkom i pojačanom pažnjom predviđenom u članu 5a Uputstva 1999/468/EZ.

(50) U skladu sa stavom 34 Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj izradi propisa⁸ države članice se ohrabruju da izrade i objave, u svom i interesu Zajednice, sopstvene tabele koje će, što je bolje moguće, prikazati korelaciju ovog uputstva i transpozicije mera.

(51) Prema tome, uzimajući u obzir izmene Uputstva 87/102/EEZ koje treba učiniti usled evolucije sektora potrošačkih kredita i u interesu jasnoće zakonodavstva Zajednice navedeno uputstvo treba ukinuti i zameniti ga ovim uputstvom,

⁷ Službeni list broj L 184, 17.7.1999, strana 23. Odluka izmenjena Odlukom 2006/512/EZ (Službeni list broj L 200, 22.7.2006, strana 11)

⁸ Službeni list broj C 321, 31.12.2003, strana 1

USVOJILI SU OVO UPUTSTVO:

POGLAVLJE I
PREDMET, OBLAST PRIMENE I ODREĐIVANJE POJMOVA

Član 1.

Predmet

Svrha ovog uputstva je usklađivanje određenih aspekata zakona, uredbi i upravnih postupaka država članica u vezi ugovora koji pokrivaju potrošačke kredite.

Član 2.

Oblast primene

1. Ovo uputstvo se primenjuje na ugovore o kreditu.

2. Ovo uputstvo se ne primenjuje na sledeće:

(a) ugovore o kreditu koji su obezbeđeni hipotekom ili drugim sličnim obezbeđenjem koje se u državi članici upotrebljava na nepokretnoj imovini ili obezbeđene pravom vezanim za nepokretnu imovinu;

(b) ugovore o kreditu čija je svrha pribavljanje ili zadržavanje imovinskih prava na zemljištu ili na postojećoj ili projektovanoj zgradi;

(c) ugovore o kreditu sa ukupnim iznosom manjim od 200€ ili većim od 75.000€;

(d) ugovore o zakupu ili lizingu gde obaveza kupovine predmeta ugovora nije utvrđena niti samim ugovorom niti posebnim sporazumom; smatra će se da takva obaveza postoji ukoliko tako unilateralno odluči davalac kredita;

(e) ugovore o kreditu u formi dozvoljenog minusa gde kredit mora da bude otplaćen u roku od mesec dana;

(f) ugovore o kreditu gde je kredit dat bez kamate i bilo kojeg drugog tereta kao i ugovore o kreditu pod uslovom otplate kredita u roku od tri meseca i sa plaćanjem samo zanemarljivih troškova;

(g) ugovori o kreditu gde poslodavac, kao sporednu aktivnost, zaposlenom odobrava kredit, bez kamate ili po stopi nižoj od one koja preovladava na tržištu, i koji se ne nude široj javnosti;

(h) ugovore o kreditu koji su zaključeni sa investicionim preduzećima definisanim u članu 4(1) Uputstva 2004/39/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 21.04.2004. o tržištu finansijskih instrumenata⁹ ili zaključenih sa kreditnim ustanovama definisanim u članu 4 Uputstva 2006/48/EZ u svrhu omogućavanja investitoru da izvrši transakciju vezanu za jedan ili više instrumenta nabrojanih u odeljku C Aneksa I Uputstva 2004/39/EZ gde u transakciji učestvuju investiciona preduzeća ili kreditne ustanove koje su dodelile kredite;

⁹ Službeni list broj L 145, 30.4.2004, strana 1. Uputstvo kao što je izmenjeno Uputstvom 2006/31/EZ (Službeni list broj L 114, 27.4.2006, strana 60)

(i) ugovori o kreditu koji su rezultat poravnanja postignutog u sudu ili pred nekim drugim zakonom određenim organom;

(j) ugovore o kreditu vezanim za odloženu besplatnu otplatu postojećeg duga;

(k) ugovore o kreditu po čijem zaključenju se od potrošača zahteva da položi neki predmet na čuvanje kod davaoca kredita kao obezbeđenje i gde je odovornost potrošača striktno ograničena na založenu stvar;

(l) ugovore o kreditu koji su vezani za zajmove odobrene užoj javnosti po zakonskim odredbama u javnom interesu, i po nižoj kamatnoj stopi od one koja vlada na tržištu ili beskamatno ili pod drugim uslovima koji su povoljniji za potrošača nego oni koji vladaju na tržištu te po kamatnoj stopi koja nije više od one koja vlada na tržištu.

3. U slučaju ugovora o kreditu u obliku dozvoljenog minusa gde se kredit mora otplatiti na zahtev ili u roku od tri meseca primenjuju se samo članovi od 1 do 3, član 4(1), tačke (a) do (c) člana 4(2), član 4(4), članovi 6 do 9, član 10(1), član 10(4), član 10(5), članovi 12, 15, član 17 i članovi 19 do 32.

4. U slučaju ugovora o kreditu u obliku implicitno dozvoljenih prekoračenja, primenjuju se samo članovi 1 do 3, 18, 20 i 22 do 32.

5. Države članice mogu da odluče da se samo članovi 1 do 4, 6, 7 i 9, 10(1), tačke (a) do (h) i (l) člana 10(2), član 10(4) i članovi 11, 13 i 16 do 32 primenjuju na ugovore o kreditu sklopljene od strane organizacije koja:

(a) je ustanovljena radi uzajamne koristi njenih članova;

(b) ne stvara profit ni za jedno drugo lice osim svoje članove;

(c) vrši socijalnu funkciju propisanu nacionalnim propisima;

(d) prima i upravlja štednju i obezbeđuje izvor kreditiranja samo svojih članova; i

(e) dodeljuje kredite sa efektivnom kamatnom stopom nižom od one koja prevladava na tržištu ili čija je maksimalna visina određena nacionalnim propisima,

i čije članstvo je ograničeno na lica koja žive ili su zaposlena na određenoj lokaciji ili zaposlene i penzionisane zaposlene određenog poslodavca ili lica koja zadovoljavaju druge zahteve za postojanje zajedničke veze između članova određene nacionalnim propisima.

Države članice mogu da izuzmu iz primene ovog uputstva ugovore o kreditu zaključene od strane takvih organizacija kada je ukupna vrednost svih postojećih ugovora o kreditu zaključenih od strane organizacije zanemarljiv u odnosu na ukupnu vrednost postojećih ugovora o kreditu u državi članici gde je sedište organizacije i gde je ukupna vrednost važećih ugovora koje su sve takve organizacije zaključile u državi članici manja od 1% ukupne vrednosti svih ugovora o kreditu koji postoje u dotičnoj državi članici.

Države članice svake godine razmatraju da li i dalje postoje uslovi za primenu navedenih izuzetaka i ako smatraju da uslovi više ne postoje moraju da preduzmu akciju u smeru opoziva izuzetka.

6. Države članice mogu da odrede da se samo članovi 1 do 4, 6, 7 i 9, 10(1), tačke (a) do (i), (l) i (r) člana 10(2), član 10(4) i članovi 11, 13, 16 i 18 do 32 primenjuju na ugovore o kreditu koji predviđaju da se davalac kredita i potrošač usaglase o aranžmanima u vezi odložene otplate ili metoda otplate u slučajevima kad je potrošač već u docnji po prvobitnom kreditnom ugovoru i gde:

- (a) takvi aranžmani mogu da otklone mogućnost sudskog postupka u vezi docnje; i
- (b) potrošač time ne bi bio podvrgnut nepovoljnijim uslovima od onih utvrđenih u prvobitnom ugovoru o kreditu.

Međutim, ako ugovor o kreditu potpada pod odredbe stava 3 primenjuju se samo odredbe tog stava.

Član 3.

Određivanje pojmova

Za potrebe ovog uputstva upotrebljeni izrazi imaju sledeće značenje:

- (a) „potrošač“ označava fizičko lice koje u transakcijama pokrivenim ovim uputstvom deluje u svrhe koja je van njegove delatnosti, poslovanja ili profesije;
- (b) „davalac kredita“ označava fizičko ili pravno lice koje odobrava ili obećava dodelu kredita u sklopu svoje delatnosti, poslovanja ili profesije;
- (c) „ugovor o kreditu“ označava sporazum po kojem davalac kredita odobrava ili obećava dodelu potrošačkog kredita u obliku odloženog plaćanja, zajma ili sličnog finansijskog aranžmana, osim ugovora o trajnom vršenju usluga ili trajnoj isporuci robe pri kojima potrošač obročno plaća za usluge ili robu za vreme vršenja usluga odnosno isporučivanja robe.
- (d) „dozvoljeni minus“ označava izričiti sporazum o kreditu po kome davalac kredita stavlja na raspolaganje potrošaču sredstva koja su veća od trenutnog salda na njegovom tekućem računu;
- (e) „prekoračenje“ označava izričito prihvaćen dozvoljeni minus po kojem davalac kredita potrošaču stavlja na raspolaganje ili sredstva koja prevazilaze trenutni saldo na potrošačevom računu ili usaglašeni dozvoljeni minus;
- (f) „kreditni posrednik“ označava fizičko ili pravno lice koje ne nastupa kao davalac kredita i koje u sklopu svoje delatnosti, poslovanja ili profesije, za naknadu koja može imati novčani oblik ili neki drugi usaglašeni oblik finansijskog plaćanja:
 - (i) predočava ili nudi potrošačima ugovore o kreditu; ili
 - (ii) pomaže potrošačima prilikom pripremljenih radova u vezi sa ugovorom o kreditu osim onog iz tačke (i); ili
 - (iii) zaključuje ugovore o kreditu sa potrošačima u ime davaoca kredita;

(g) „ukupna cena kredita za potrošača“ označava sve troškove, uključujući kamatu, provizije, poreze i bilo koju vrstu naknada koje potrošač mora da plati vezano za ugovor o kreditu i s kojima je davalac kredita upoznat, osim beležničkih troškova; troškove vezane za sporedne usluge vezane za ugovor o kreditu, naročito premije osiguranja, koje su takođe uključene ukoliko je zaključenje takvog ugovora obavezno da bi se dobio kredit ili da bi bio odobren pod uslovima koji su oglašeni;

(h) „ukupan iznos kojeg potrošač treba da plati“ označava zbir ukupnog iznosa kredita i svih troškova kredita koje snosi potrošač;

(i) „efektivna godišnja kamatna stopa“ označava ukupnu cenu kredita koju snosi potrošač izraženu kroz godišnju stopu otplate ukupnog iznosa kredita, uključujući i troškove pomenute u članu 19(2) ukoliko se mogu primeniti;

(j) „kamatna stopa“ označava kamatnu stopu izraženu kao fiksirani ili promenljivi procenat koji se primenjuje na godišnjem nivou na iznos povučenih kreditnih sredstava;

(k) „fiksna kamatna stopa“ označava da su se davalac kredita i potrošač saglasili u ugovoru o kreditu o jednoj kamatnoj stopi za celokupni period trajanja ugovora odnosno o nekoliko kamatnih stopa za različite periode trajanja ugovora, isključivo u visini fiksno utvrđenog procenta. Ako ugovor o kreditu ne nabroja sve kamatne stope, kamatna stopa će se smatrati fiksnom samo za one vremenske periode za koje su, prilikom zaključenja ugovora o kreditu, visine stopa određene fiksnim procentom;

(l) „ukupan iznos kredita“ označava maksimalni iznos ili ukupnu sumu koja se stavlja na raspolaganje po ugovoru o kreditu;

(m) „trajni nosač podataka“ označava svaki mediji koji omogućava potrošaču da sačuva podatke upućene lično njemu, ostvaruje pristup tim podacima u vremenskom periodu koji odgovara svrsi informacije i koji dozvoljava neizmenjenu reprodukciju sačuvanog podatka;

(n) „povezani ugovor o kreditu“ označava ugovor o kreditu gde:

- (i) kredit u pitanju isključivo služi za finansiranje ugovora o isporuci određene robe ili o pružanju specifičnih usluga; i
- (ii) ta dva ugovora, sa objektivnog stanovišta, čine komercijalnu jedinicu; smatra se da postoji komercijalna jedinica ukoliko isporučilac robe ili vršilac usluge sam finansira kredit potrošača ili, ukoliko ga finansira treća strana, gde davalac kredita koristi usluge isporučioca robe odnosno vršioca usluga u vezi sa zaključenjem ili pripremom ugovora o kreditu, ili gde su specifična roba ili izvršena specifična usluga izričito navedeni u ugovoru o kreditu.

PODACI I PRAKSA KOJI PRETHODE ZAKLJUČENJU UGOVORA O KREDITU

Član 4.

Standardni podaci za oglašavanje

1. Bilo kakvo oglašavanje koje se tiče ugovora o kreditu gde su naznačene kamatna stopa ili brojke vezane za cenu kredita mora da uključi i standardne podatke u skladu sa ovim članom.

Ova obaveza ne važi u slučaju da nacionalni propisi nameću obavezu navođenja efektivne kamatne stope prilikom oglašavanja ugovora o kreditu koji ne sadrži kamatnu stopu ili bilo kakvu brojku vezanu za cenu kredita za potrošača u smislu prvog podstava.

2. Standardni podaci moraju da na jasan, sažet i vidljiv način kroz reprezentativni primerak, prikažu sledeće:

(a) kamatnu stopu, fiksnu ili varijabilnu ili obe, zajedno sa detaljima vezanim za bilo kakva davanja uključena u ukupnu cenu kredita koju snosi potrošač;

(b) ukupan iznos kredita;

(c) godišnju efektivnu kamatnu stopu, u slučaju ugovora o kreditu iz člana 2(3), države članice mogu da odluče da godišnja efektivna kamatna stopa ne mora da bude objavljena;

(d) po potrebi, trajanje ugovora o kreditu;

(e) u slučaju kredita u obliku odloženog plaćanja za specifičnu robu ili usluge, cenu za gotovinu i iznos predujma; i

(f) po potrebi, ukupan iznos kojeg potrošač treba da plati i iznos rata.

3. Ukoliko je obavezno zaključenje ugovora o sporednim uslugama vezanim za ugovor o kreditu, naročito ugovor o osiguranju, da bi kredit bio dodeljen uopšte ili dodeljen pod uslovima iz oglasa, a cena te usluge se ne može odrediti unapred, obaveza sklapanja takvog ugovora se takođe izlaže na jasan, sažet i vidljiv način zajedno sa godišnjom efektivnom kamatnom stopom.

4. Ovaj član ne dovodi u pitanje Uputstvo 2005/29/EZ.

Član 5.

Podaci u predugovornoj fazi

1. Blagovremeno pre nego se potrošač obaveže ugovorom o kreditu ili ponudom, a na osnovu uslova kredita ponuđenih od strane davaoca kredita i, ukoliko je to moguće, izraženih preferenci i informacija dobijenih od potrošača, davalac kredita i, eventualno kreditni posrednik, mora da potrošaču pruži podatke potrebne za upoređenje različitih ponuda, a u cilju donošenja promišljene odluke da li da zaključi ugovor o kreditu ili ne. Takvi podaci se ispisuju na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka, a u obliku Standardnog evropskog informacionog lista o potrošačkom kreditu iz Aneksa II. Smatraće se da je davalac kredita ispunio zahtev za pružanjem podataka iz ovog stava i člana 3 stavovi (1) i (2) Uputstva 2002/65/EZ ukoliko je dostavio Standardni evropski informacioni list o potrošačkom kreditu.

Podaci u pitanju se odnose na:

- (a) vrstu kredita;
- (b) identitet i geografsku adresu davaoca kredita kao i, eventualno, identitet i geografsku adresu umešanog kreditnog posrednika;
- (c) ukupan iznos kredita i uslove koji regulišu podizanje novca;
- (d) trajanje ugovora o kreditu;
- (e) oznaku robe ili usluge i njihovu gotovinsku cenu, u slučaju kredita u obliku odloženog plaćanja za specifičnu robu ili uslugu i povezanih ugovora o kreditu;
- (f) kamatnu stopu, uslove koji kontrolišu primenu kamatne stope i, po potrebi, bilo koji indeks ili referentnu stopu koja se primenjuje na inicijalnu kamatnu stopu, kao i rokove, uslove i postupak promene kamatne stope; sve ranije pomenuti podatke o svima kamatnim stopama ukoliko se pod različitim okolnostima koriste različite nominalne kamatne stope;
- (g) godišnju efektivnu kamatnu stopu i ukupan iznos kojeg potrošač treba da plati prikazane preko reprezentativnog primera u kojem su naznačeni svi činiooci korišćeni za proračunavanje stope; ukoliko je potrošač obavestio davaoca kredita o jednoj ili više komponenti preferiranog kredita, kao što su trajanje ugovora o kreditu i ukupan iznos kredita, davalac kredita mora da unese i takve faktore u računicu; ukoliko ugovor o kreditu omogućava različite načine povlačenja sredstava na koje se primenjuju različiti nameti ili kamatne stope i davalac kredita primenjuje pretpostavke iz Aneksa I Deo II(b) mora da naznači druge instrumente povlačenja sredstava po ovoj vrsti ugovora o kreditu mogu da rezultiraju višim godišnjim efektivnim kamatnim stopama;
- (h) iznos, broj i učestalost otplate koju vrši potrošač i, po potrebi, redosled po kojem se otplate imaju raspodeliti na različite dugovane iznose obračunate po različitim nominalnim kamatnim stopama;
- (i) po potrebi, troškove održavanja jednog ili više računa gde će se beležiti transakcije i podizanje kreditnih sredstava, osim ukoliko to otvaranje računa nije samo ponuđena opcija, zajedno sa troškovima korišćenja određenog sredstva otplate kako za transakcije plaćanja tako i povlačenje sredstava, bilo koje druge namete koji proizilaze iz ugovora o kreditu i uslove pod kojima se isti mogu promeniti;
- (j) po potrebi, troškove koje potrošač plaća javnim beležnicima po zaključenju ugovora o kreditu;
- (k) eventualnu obavezu sklapanja ugovora o sporednim uslugama povezanim sa ugovorom o kreditu, naročito polise osiguranja, gde je zaključenje takvog ugovora obavezno u cilju dobijanja kredita ili njegovo dodeljivanje pod uslovima iz oglasa;
- (l) kamatne stope koje se primenjuju u slučaju docnje i pravila za njihovo prilagođavanje, a po potrebi i dodatna plaćanja za slučaj docnje;
- (m) upozorenje u vezi posledica propuštanja plaćanja;
- (n) po potrebi, zahtevane garancije;

- (o) postojanje ili nepostojanje prava na odustajanje od ugovora;
- (p) pravo na prevremenu otplatu i, po potrebi, podatke o pravu davaoca kredita na kompenzaciju i načinu na koji se ta kompenzacija određuje prema članu 16;
- (q) pravo potrošača, shodno članu 9(2), na momentalno besplatno obaveštenje o rezultatima uvida u baze podataka izvršenog radi procene njegovog boniteta;
- (r) pravo potrošača da na svoj zahtev dobije besplatnu kopiju nacrtu ugovora o kreditu; Ova odredba se ne primenjuje ukoliko kod davaoca kredita, u momentu isticanja zahteva, ne postoji volja za zaključenje ugovora o kreditu sa dotičnim potrošačem; i
- (s) po potrebi, vremenski period u kojem je davalac kredita vezan podacima iz predugovorne faze.

Bilo kakvi dodatni podaci koje davalac kredita može da predoči potrošaču moraju biti ispisani u posebnom dokumentu koji može biti priložen Standardnom evropskom informacionom listu o potrošačkom kreditu.

2. Međutim, u slučaju glasovne telefonske komunikacije pomenute u članu 3(3) Uputstva 2002/65/EZ, opis glavnih karakteristika finansijskih usluga koje se pružaju prema prvoj alineji člana 3(3)(b) tog uputstva moraju da uključe barem stavke iz tačaka (c), (d), (e), (f) i (h) stava (1) ovog člana zajedno sa godišnjom efektivnom kamatnom stopom, prikazane kroz reprezentativni primer, kao i ukupan iznos kojeg potrošač treba da plati.

3. Ukoliko je ugovor zaključen na zahtev potrošača korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu koja ne omogućavaju komunikaciju podataka u skladu sa stavom 1, naročito u slučaju iz stava 2, davalac kredita je dužan da dostavi potpune podatke koji se moraju dostaviti u fazi pre sklapanja ugovora korišćenjem Standardnog evropskog informacionog lista o potrošačkom kreditu neposredno po zaključenju ugovora o kreditu.

4. Potrošač, pored prijema Standardnog evropskog informacionog lista o potrošačkom kreditu, na svoj zahtev, besplatno dobija i kopiju nacrtu ugovora o kreditu. Ova odredba se ne primenjuje ukoliko kod davaoca kredita, u momentu isticanja zahteva, ne postoji volja za zaključenjem ugovora o kreditu sa dotičnim potrošačem.

5. U slučaju da ugovor o kreditu kod koga otplate koje učini potrošač ne dovode do neposredne odgovarajuće amortizacije ukupnog iznosa kredita već se koriste za formiranje glavnice tokom perioda i pod uslovima određenih ugovorom o kreditu ili sporednim sporazumom, informacije koje se u stavu 1 zahtevaju u predugovornoj fazi moraju da uključe i jasnu i sažetu izjavu da takav ugovor o kreditu ne obezbeđuje garantiju otplate celokupne svote kredita povučenog po osnovu ugovora osim ukoliko je takva garancija data.

6. Države članice će osigurati da davaoci kredita, i po potrebi kreditni posrednici, potrošaču pruže adekvatno objašnjenje u cilju stavljanja potrošača u poziciju koja mu omogućava da proceni da li je predloženi ugovor o kreditu prilagođen njegovim potrebama i finansijskoj situaciji tako što će, po potrebi, razjasniti podatke koji se moraju pružiti u predugovornoj fazi u skladu sa stavom 1, navesti bitne karakteristike predloženog kreditnog instrumenta i specifične efekte po potrošača uključujući i posledice docnje potrošača prilikom otplate kredita. Zavisno od specifičnih okolnosti pod kojima se ugovori o kreditu nude, lica kojima se uobičajeno nude i zavisno od vrsta

ponuđenih kredita, države članice mogu prilagoditi način i obim na koji se takva pomoć nudi kao i to ko je pruža.

Član 6.

Zahtevi u pogledu obaveznih podataka u predugovornoj fazi kod pojedinih ugovora o kreditu u obliku dozvoljenog minusa i kod pojedinih specifičnih ugovore o kreditu

1. Blagovremeno pre nego se potrošač obaveže ugovorom o kreditu ili ponudom ugovora o kreditu, opisanim u članu 2(3), (5) ili (6), a na osnovu uslova kredita ponuđenih od strane davaoca kredita i, ukoliko je to moguće, izraženih preferenci i informacija dobijenih od potrošača davalac kredita i, eventualno kreditni posrednik, mora da potrošaču dostavi podatke potrebne za upoređenje različitih ponuda, a u cilju donošenja promišljene odluke da li da zaključi ugovor o kreditu.

Ti podaci se odnose na:

- (a) vrstu kredita;
- (b) identitet i geografsku adresu davaoca kredita kao i, eventualno, identitet i geografsku adresu umešanog kreditnog posrednika;
- (c) ukupan iznos kredita;
- (d) trajanje ugovora o kreditu;
- (e) nominalnu kamatnu stopu; uslove koji regulišu primenu te stope, bilo koji indeks ili referentnu stopu koja se odnosi na inicijalnu kamatnu stopu, troškove koji nastaju od momenta zaključenja ugovora i, prema potrebi, uslove pod kojima se ti troškovi mogu menjati;
- (f) godišnju efektivnu kamatnu stopu prikazanu preko reprezentativnog primera gde su spomenuti svi činioci koji su korišćeni u cilju izračunavanja stope;
- (g) uslove i postupak raskidanja ugovora o kreditu;
- (h) u slučaju ugovora o kreditu kao što su spomenuti u članu 2(3), po potrebi, naznaku da se od potrošača može zahtevati potpuna otplata iznosa kredita u bilo kom momentu;
- (i) kamatnu stopu koja se primenjuje u slučaju docnje i aranžmane za njeno prilagođavanje, kao i eventualne namete koji se plaćaju za docnju;
- (j) pravo potrošača na momentalno i besplatno obaveštenje o rezultatima uvida u bazu podataka izvršenog radi provere boniteta potrošača, shodno članu 9(2);
- (k) u slučaju ugovora o kreditu pomenutih u članu 2(3), informacije o nametima koji se obračunavaju od momenta zaključenja ugovora i, po potrebi, uslove pod kojima se ti nameti mogu menjati;
- (l) po potrebi, vremenski period tokom koga je davalac kredita vezan podacima dostavljenim u predugovornoj fazi.

Ti podaci se ispisuju na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka i svi moraju biti podjednako istaknuti. Podaci se mogu dostaviti putem „Evropskog informacionog lista o potrošačkom kreditu“ iz Aneksa III. Smatra se da je davalac kredita ispunio zahtev za dostavljanjem podataka iz ovog stava i člana 3 stavovi (1) i (2) Uputstva 2002/65/EZ ukoliko je predao „Evropski informacioni list o potrošačkom kreditu“.

2. U slučaju ugovora o kreditu iz člana 2(3) države članice mogu da odluče da godišnja efektivna kamatna stopa ne mora da bude iskazana.

3. U slučaju ugovora o kreditu iz člana 2(5) i (6) podaci predočeni potrošaču u skladu sa stavom 1 ovog člana moraju da sadrže sledeće:

(a) iznos, broj i učestalost otplate koju vrši potrošač i, po potrebi, redosled po kojem se otplate imaju raspodeliti na različite dugovane iznose obračunate po različitim nominalnim kamatnim stopama; i

(b) pravo na prevremenu otplatu i, po potrebi, podatke o pravu davaoca kredita na kompenzaciju i načinu na koji se ta kompenzacija određuje.

Međutim, ako ugovor o kreditu potpada pod odredbe člana 2(3) primenjuju se samo odredbe stava 1 ovog člana.

4. Međutim, u slučaju telefonske glasovne komunikacije i kada potrošač zahteva pravo dozvoljenog minusa sa momentalnim dejstvom, opis glavnih karakteristika finasijske usluge mora da sadrži bar stavke pomenute u tačkama (c), (f), (g) i (i) stava 1. Pored toga, u ugovorima o kreditu vrste pomenute u stavu 3, opis glavnih karakteristika mora da sadrži i specifikaciju dužine trajanja ugovora o kreditu.

5. I pored izuzetka iz tačke (e) člana 2(2), države članice su dužne da primenjuju uslove iz prve rečenice stava 4 ovog člana na ugovore o kreditu u vidu dozvoljenog minusa gde kredit mora da bude otplaćen u roku od mesec dana.

6. Pored podataka iz stavova 1 do 4, potrošač ima pravo da na svoj zahtev dobije besplatnu kopiju nacрта sporazuma o kreditu koji sadrži podatke o ugovoru predviđene članom 10, u onoj meri u kojoj je taj član primenljiv. Ova odredba se ne primenjuje ukoliko kod davaoca kredita, u momentu isticanja zahteva, ne postoji volja za zaključenjem ugovora o kreditu sa dotičnim potrošačem;

7. Ukoliko je ugovor zaključen na zahtev potrošača korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu koje ne omogućava prenos podataka u skladu sa stavovima 1 do 3, uključujući i slučajeve opisane u stavu 4, davalac kredita je dužan da neposredno po zaključenju ugovora o kreditu ispuni svoje obaveze iz stavova 1 do 3 obezbeđivanjem informacija iz ugovora shodno članu 10, u onoj meri u kojoj je taj član primenljiv.

Član 7.

Izuzeci od obaveze pružanja podataka u predugovornoj fazi

Članovi 5 i 6 se ne primenjuju na isporučioce roba ili vršioce usluga koji nastupaju kao kreditni posrednici u sporednoj funkciji. Ovim se ne dovodi u pitanje obaveza davalaca kredita da obezbedi da potrošač primi podatke predviđene za predugovornu fazu shodno pomenutim članovima.

Član 8.

Obaveza procene boniteta potrošača

1. Države članice će osigurati da, pre zaključenja ugovora o kreditu, davalac kredita mora obavezno da proceni bonitet potrošača na osnovu odgovarajućih podataka eventualno dobijenih od potrošača i, ukoliko je neophodno, na osnovu uvida u relevantnu bazu podataka. Države članice čije zakonodavstvo zahteva da davaoci kredita procene bonitet potrošača na osnovu uvida u relevantne baze podataka mogu da zadrže takav zahtev.

2. Države članice će osigurati da, ukoliko se ugovorne strane slože da promene ukupan iznos kredita po zaključenju ugovora o kreditu, davalac kredita ima obavezu da ažurira finansijske podatke kojima raspolaže, a koji se tiču potrošača i da proceni njegov bonitet pre bilo kakvog značajnijeg povećanja ukupnog iznosa kredita.

POGLAVLJE III

PRISTUP BAZAMA PODATAKA

Član 9.

Pristup bazama podataka

1. Svaka država članica je dužna da u slučaju prekograničnih kredita garantuje pristup davalaca kredita iz drugih država članica bazama podataka u toj državi članici radi procene kreditne sposobnosti potrošača. Uslovi za pristup ne smeju biti diskriminatorni.

2. Ako je molba za kredit odbijena na osnovu uvida u bazu podataka davalac kredita je dužan da momentalno i besplatno obavesti potrošača o rezultatima takvog uvida i o detaljima baze u koju je izvršen uvid.

3. Obaveštenje se mora pružiti osim ukoliko je pružanje takvih podataka zabranjeno nekim drugim propisom Zajednice ili je suprotno ciljevima javnog poretka ili javne sigurnosti.

4. Ovaj član ne dovodi u pitanje primenu Uputstva 95/46/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 24.10.1995 o zaštiti pojedinaca u pogledu obrade ličnih podataka i slobodne cirkulacije takvih podataka.¹⁰

POGLAVLJE IV

PODACI I PRAVA KOJI SE TIČU UGOVORA O KREDITU

Član 10.

Podaci koji moraju biti sadržani u ugovorima o kreditu

¹⁰ Službeni list broj L281, 23.11.1995, strana 31. Uputstvo izmenjeno Uredbom (EZ) broj 1882/2003 (Službeni list broj L 284, 31.10.2003, strana 1)

1. Ugovori o kreditu se ispisuju na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka.

Sve ugovorne strane dobijaju kopiju ugovora o kreditu. Ovaj član ne dovodi u pitanje nacionalne propise koji se tiču punovažnosti zaključenja ugovora o kreditu, a koji su u skladu sa pravom Zajednice.

2. Ugovor o kreditu jasno i sažeto navodi sledeće:

(a) vrstu kredita;

(b) identitet i geografsku adresu ugovornih strana kao i, po prilici, identitet i geografsku adresu umešanog kreditnog posrednika;

(c) trajanje ugovora o kreditu;

(d) ukupan iznos kredita i uslove koji regulišu podizanje novca;

(e) u slučaju kredita u obliku odloženog plaćanja za specifičnu robu ili uslugu ili povezanih ugovora o kreditu, oznaku robe ili usluge i njenu gotovinsku cenu;

(f) nominalnu kamatnu stopu, uslove koji kontrolišu primenu kamatne stope i, po potrebi, bilo koji indeks ili referentnu stopu koja se primenjuje na inicijalnu nominalnu kamatnu stopu, kao i rokove, uslove i postupak promene nominalne kamatne stope; i prethodno spomenute podatke o svima kamatnim stopama ukoliko se primenjuju različite nominalne kamatne stope pod različitim okolnostima;

(g) godišnju efektivnu stopu i ukupni iznos kojeg potrošač treba da plati izračunate u vreme zaključenja ugovora o kreditu; svi činioци korišćeni u cilju izračunavanja kamatne stope moraju biti spomenuti; u slučaju ugovora o kreditu tipa pomenutog u članu 2(3), države članice mogu da odluče da godišnja efektivna kamatna stopa ne mora da bude prikazana;

(h) iznos, broj i učestalost otplate koju vrši potrošač i, po potrebi, redosled po kojem se otplate imaju raspodeliti na različite dugovane iznose obračunate po različitim nominalnim kamatnim stopama;

(i) ukoliko je u pitanju otplata glavnice ugovora o kreditu sa definisanim trajanjem, pravo potrošača da u bilo koje doba tokom trajanja kredita, na svoj zahtev, besplatno dobije izvod računa u obliku tablice otplate.

Tablica otplate naznačava isplate koje se duguju i periodi kao i uslovi vezani za otplatu takvih iznosa; tabela mora da sadrži prikaz svake isplate rasčlanjene na otplatu glavnice, kamatu izračunatu na osnovu nominalne kamate i, po potrebi, bilo koji drugi dodatni trošak; ukoliko kamatna stopa nije fiksirana ili ugovor o kreditu omogućava naplatu dodatnih troškova tabela mora da sadrži jasnu i sažetu naznaku da podaci iz tabele ostaju validni samo do momenta promene kamatne stope ili dodatnih troškova u skladu sa ugovorom o kreditu;

(j) ukoliko se troškovi i interes plaćaju bez otplate glavnice, izvod koji prikazuje vremena i uslove isplate kamate i bili kog vezanog višekratnog ili jednokratnog troška;

(k) po potrebi, troškove održavanja jednog ili više računa gde će se beležiti transakcije i podizanje sredstava, osim ukoliko otvaranje računa nije samo ponuđena opcija, zajedno sa troškovima korišćenja određenog sredstva otplate i za transakcije plaćanja i povlačenja sredstava, bilo koje druge namete koji proizilaze iz ugovora o kreditu i uslove pod kojima se isti mogu promeniti;

(l) kamatne stope koje se primenjuju u slučaju docnje koje su važile u vreme zaključenja ugovora o kreditu i pravila za njihovo prilagođavanje, a po potrebi i dodatna plaćanja za slučaj docnje;

(m) upozorenje u vezi posledica propuštanja plaćanja;

(n) po potrebi, da će se beležnički troškovi naplatiti;

(o) eventualno zahtevane garancije i osiguranje;

(p) postojanje ili nepostojanje prava na odustajanje od ugovora, period u kojem se može realizovati to pravo i ostali uslovi koji uređuju njegovu realizaciju, uključujući podatke koji se tiču obaveze potrošača da plate naknadu za podizanje kapitala i kamatu u skladu sa članom 14(3)(b) kao i iznos kamate koja se plaća po danu;

(q) podatke koji se tiču prava koja proizilaze iz člana 15 kao i uslove za realizaciju tih prava;

(r) pravo na prevremenu otplatu, postupak prevremene otplate kao i, po potrebi, podatke o pravu davaoca kredita na kompenzaciju i načinu na koji se ta kompenzacija određuje;

(s) postupak po kojem se ostvaruje pravo na raskid ugovora o kreditu;

(t) da li potrošaču stoje na raspolaganju mehanizmi za vansudski prigovor i postupak zaštite prava i, ukoliko postoji, metod za korišćenje tog mehanizma;

(u) po potrebi, ostale ugovorne odredbe i uslove;

(v) po potrebi, naziv i adresu nadležnog nadzornog organa.

3. U slučaju iz stava 2(i) ovog člana, davalac kredita je dužan da u svako doba tokom perioda trajanja kredita, besplatno, stavi potrošaču na raspolaganje izvod o stanju računa u obliku tablice otplate kredita.

4. U slučaju da ugovor o kreditu kod koga otplate koje učini potrošač ne dovode do neposredne odgovarajuće amortizacije ukupnog iznosa kredita već se koriste za formiranje glavnice tokom perioda i pod uslovima određenih ugovorom o kreditu ili sporednim sporazumom, informacije koje se u stavu 2 zahtevaju moraju da uključe i jasnu i sažetu izjavu da takav ugovor o kreditu ne obezbeđuje garanciju otplate celokupne svote kredita povučenog po osnovu ugovora osim ukoliko je takva garancija data.

5. U slučaju ugovora o kreditu u formi dozvoljenog minusa pomenutog u članu 2(3) sledeće mora biti naznačeno na jasan i sažet način:

- (a) vrsta kredita;
- (b) identitet i adrese ugovornih strana kao i, po potrebi, identitet i adresa eventualnog kreditnog posrednika;
- (c) trajanje ugovora o kreditu;
- (d) ukupan iznos kredita i uslovi povlačenja sredstava;
- (e) kamatna stopa, uslovi koji određuju primenu kamatne stope i, gde postoji mogućnost, indeksne ili referentne stope koje se primenjuju na inicijalnu kamatnu stopu, kao i periodi, uslovi i postupak promene kamatne stope, ukoliko se različite kamatne stope primenjuju pod različitim okolnostima potrebne su prethodno navedene informacije u vezi svih primenjenih stopa;
- (f) godišnja efektivna kamatna stopa i ukupna cena kredita koju snosi potrošač izračunati u momentu sklapanja ugovora o kreditu, svi činioci koji se koriste za izračunavanje stope pomenuti u članu 19(2) u vezi sa članom 3(g) i (i) se imaju spomenuti; u slučaju ugovora o kreditu vrste spomenute u članu 2(3) države članice mogu da odluče da godišnja efektivna kamatna stopa ne mora da bude naznačena;
- (g) naznaka da se od potrošača može zahtevati da isplati celokupni iznos kredita u bilo koje doba;
- (h) uslovi koji se odnose na realizaciju prava na odustanak od ugovora o kreditu; i
- (i) podaci koji se tiču nameta naplativih od momenta zaključenja ugovora i, ukoliko je predviđeno, uslova pod kojima se isti mogu menjati.

Član 11.

Podaci o kamatnoj stopi

1. Po potrebi, potrošač se obavezno informiše o bilo kakvoj promeni nominalne kamatne stope, ispisom na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka, pre nego što promena stupi na snagu. Informacija mora da sadrži iznos otplate koji predstoji nakon stupanja nove kamatne stope na snagu i, ukoliko se menja broj ili učestalost otplata, detalje o toj promeni.
2. Međutim, stranke mogu da se saglase u ugovoru o kreditu da informacije pomenute u stavu 1 budu periodično dostavljane potrošaču u slučajevima kada do promene nominalne kamatne stope dolazi usled promene referentne stope i nova referentna stopa postane javno dostupna putem odgovarajućih sredstava kao i informacije o istoj koje su takođe dostupne u prostorijama davaoca kredita.

Član 12.

Obaveze u vezi sa ugovorom o kreditu u obliku dozvoljenog minusa

1. Ukoliko ugovor o kreditu reguliše kredit u obliku dozvoljenog minusa potrošač se mora redovno obavешtavati putem izvoda računa, na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka, koji sadrži sledeće detalje:
 - (a) tačno određen period na koji se odnosi izvod;
 - (b) iznose i datume podizanja novca;

- (c) stanje računa iz prethodnog izvoda i njegov datum;
- (d) novo stanje;
- (e) datume i iznose uplata koje je potrošač izvršio;
- (f) primenjenu kamatnu stopu;
- (g) bilo kakve zaračunate troškove;
- (h) po potrebi, minimalni iznos koji mora da se uplati.

2. Osim toga, potrošač se obaveštava, na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka, o povećanju nominalne kamatne stope ili bilo kojih troškova koje treba da plati pre nego odnosne promene stupe na snagu.

Međutim, stranke mogu da se saglase u ugovoru o kreditu da informacije o promenama nominalne kamatne stope budu dostavljane na način određen u stavu 1 u slučajevima kada do promene nominalne kamatne stope dolazi usled promene referentne stope i nova referentna stopa se javno obnaroduje odgovarajućim sredstvima i ista je dostupna u prostorijama davaoca kredita.

Član 13.

Ugovori o revolving kreditu

1. Potrošač može da na uobičajen način, besplatno i u bilo koje doba, osim ukoliko su se strane usaglasile o otkaznom roku, raskine ugovor o revolving kreditu. Taj rok ne može da bude duži od jednog meseca.

Ukoliko postoji saglasnost u ugovoru o kreditu, davalac kredita može da izvrši uobičajeni otkaz revolving kredita obaveštavanjem potrošača zapisom na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka najmanje dva meseca unapred.

2. Ukoliko postoji saglasnost u ugovoru o kreditu, davalac kredita može iz opravdanih razloga da ukine pravo potrošača na podizanje novca po osnovu ugovora o revolving kreditu. Davalac kredita obaveštava potrošača o raskidu i njegovim razlozima, ispisom na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka, ukoliko je moguće pre raskida ili barem neposredno posle raskida, osim u slučaju da je pružanje takvih obaveštenja zabranjeno drugim propisima Zajednice ili je suprotno ciljevima javnog poretka i ili javne bezbednosti.

Član 14.

Pravo na odustanak

1. Potrošač ima pravo da odustane od ugovora o kreditu bez davanja bilo kakvih objašnjenja u roku od četrnaest kalendarskih dana.

2. Tamo gde u slučaju povezanih ugovora o kreditu, kao što su definisani u članu 3 tačka (n), nacionalni propisi u vreme stupanja ovog uputstva na snagu već predviđaju da sredstva ne mogu da budu stavljena na raspolaganje potrošaču pre nego protekne određeni vremenski period države članice mogu, izuzetno, da predvide da period pomenut u stavu 1 može da bude skraćen na nivo ovog specifičnog roka na izričit zahtev potrošača.

Period za odustanak počinje da teče:

(a) od dana zaključenja ugovora o kreditu; ili

(b) od dana kada potrošač primi ugovorne odredbe i uslove i podatke u skladu sa članom 10, ukoliko je taj momenat nastupi posle onog pomenutog u tački (a) ovog podstava.

3. Ukoliko potrošač realizuje svoje pravo na odustanak obavezan je da:

(a) u cilju realizacije odustanka pre isteka roka pomenutog u stavu 1, obavesti o tome davaoca kredita, u skladu sa podacima dobijenim od strane davaoca kredita shodno tački (p) člana 10(2), sredstvima koja se mogu dokazati u skladu sa nacionalnim pravom. Smatraće se da je rok ispoštovan ukoliko je obaveštenje, zapisano na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka na raspolaganju davaocu kredita, poslato pre isteka roka; i

(b) bez nepotrebnih odlaganja i ne kasnije od 30 kalendarskih dana od momenta kada je davaocu kredita poslao obaveštenje o istupanju isplati davaocu kredita glavnice i kamate akumulirane od dana podizanja kreditnih sredstava do dana otplate glavnice. Kamata se obračunava na osnovu usaglašene nominalne kamatne stope. Davalac kredita nije ovlašćen na bilo kakvu drugu kompenzaciju od strane potrošača u slučaju odustanka osim na komenzaciju nepovratnih troškova koje je platio javnim upravnim organima.

4. Ukoliko je davalac kredita ili treća strana, na osnovu sporazuma treće strane i davaoca kredita, pružio sporednu uslugu povezanu sa ugovorom o kreditu, potrošač neće više biti vezan ugovorom o sporednoj usluzi ukoliko realizuje svoje pravo na odustajanje od ugovora o kreditiranju u skladu sa ovim članom.

5. Ukoliko potrošač ima pravo na odustanak po stavovima 1, 3 i 4, neće se primenjivati članovi 6 i 7 Uputstva 2002/65/EZ i član 5 Uputstva Saveta 85/577/EEZ od 20.12.1985 za zaštitu potrošača u slučaju ugovora nastalih van poslovnih prostorija¹¹.

6. Države članice mogu da predvide da se stavovi 1, 3 i 4 ovog člana ne primenjuju na ugovore o kreditu za koje zakon nalaže da se zaključe preko usluga javnog beležnika pod uslovom da beležnik potvrdi da su potrošaču garantovana prava predviđena članovima 5 i 10.

7. Ovaj član ne dovodi u pitanje ni jedno pravilo nacionalnih propisa koje ustanovljava vremenski period tokom kog izvršenje ugovora ne može da započne.

Član 15.

Povezani ugovori o kreditu

1. Ukoliko je potrošač, na osnovu zakona Zajednice, ostvario pravo na odustanak u vezi sa ugovorom o isporuci robe ili vršenju usluga neće više biti vezan povezanim ugovorom o kreditu.

2. Ukoliko roba ili usluge predviđene povezanim ugovorom o kreditu nisu isporučene ili su samo delimično isporučene ili nisu u skladu sa ugovorom o isporuci onda potrošač ima pravo da iskoristi pravna sredstva prema davaocu kredita ukoliko je već uložio pravna sredstva protiv isporučiooca robe odnosno usluga ali nije dobio zadovoljenje na koje ima pravo u skladu sa

¹¹ Službeni list broj L 372, 31.12.1985, strana 31

zakonom ili ugovorom o isporuci robe odnosno usluga. Države članice određuju do kojeg obima i pod kojim uslovim pomenuta pravna sredstva mogu da budu korišćena.

3. Ovaj član ne dovodi u pitanje bilo koje nacionalno pravilo po kom je davalac kredita solidarno odgovoran u vezi sa bilo kakvim zahtevom kojeg potrošač može imati prema dobavljaču ukoliko je nabavka robe ili usluga od dobavljača bila finansirana putem ugovora o kreditu.

Član 16.

Preвременa otplata

1. Potrošač ima pravo da u bilo kom momentu izvrši, u potpunosti ili delimično, svoje obaveze iz ugovora o kreditu. U takvim slučajevima potrošač ima pravo na umanjenje ukupne cene kredita za iznos kamate i troškova za preostali period trajanja ugovora.

2. U slučaju prevremene otplate kredita davalac kredita ima pravo na fer i objektivno opravdanu kompenzaciju mogućih troškova direktno vezanih za prevremenu otplatu kredita pod uslovom da je prevremena otplata izvršena u u periodu kada je nominalna kamatna stopa bila fiksna.

Takva kompenzacija ne može da bude veća od 1% iznosa prevremeno otplaćenog kredita ukoliko je period između prevremene otplate i dogovorenog momenta prestanka ugovora o kreditu duži od jedne godine. Ukoliko period nije duži od jedne godine, kompenzacija ne može da bude veća od 0,5% iznosa prevremeno otplaćenog kredita.

Kompenzacija ne može da bude veća od iznosa kamate koju bi potrošač platio tokom perioda između prevremene otplate i dogovorenog dana prestanka ugovora o kreditu.

3. Kompenzacija zbog prevremene otplate ne može da se zahteva:

(a) ukoliko je otplata bila učinjena na osnovu ugovora o osiguranju namenjenog obezbeđivanju garancije prevremene otplate;

(b) u slučaju dozvoljenog minusa; ili

(c) ukoliko se otplata vrši u toku perioda kada kamatna stopa nije fiksna.

4. Države članice mogu da predvide da:

(a) davalac kredita može zahtevati kompenzaciju samo pod uslovom da iznos prevremene otplate prelazi graničnu vrednost određenu nacionalnim zakonima. Granična vrednost ne može da bude veća od 10.000€ u bilo kom periodu od dvanaest meseci;

(b) davalac kredita može izuzetno da zahteva viši iznos kompenzacije ukoliko može da dokaže da gubitak kojeg je pretrpeo zbog prevremene otplate prevazilazi iznos određen prema stavu 2.

Ukoliko kompenzacija koju zahteva davalac kredita prevazilazi iznos stvarno pretrpljenog gubitka potrošač može tražiti odgovarajuće umanjenje.

U ovakvom slučaju gubitak predstavlja razliku između inicijalno usaglašene kamatne stope i tržišne stope po kojoj davalac kredita može da pozajmljuje iznos dobijen prevremenom otplatom

u momentu prevremene otplate, a uzima se u obzir i uticaj prevremene otplate na administrativne troškove.

5. Nikakva kompenzacija ne može da bude veća od iznosa kamate koju bi potrošač platio tokom perioda između prevremene otplate kredita i dogovorenog dana prestanka ugovora o kreditu.

Član 17.

Prenos prava

1. U slučaju prenosa prava davaoca kredita iz ugovora o kreditu ili samog ugovora na treće lice potrošač ima pravo da upotrebi protiv prijemnika sve vidove odbrane koje je imao na raspolaganju i protiv izvornog davaoca kredita uključujući prebijanje ukoliko je dozvoljeno u državama članicama.

2. Potrošač se obaveštava o prenosu pomenutom u stavu 1 osim kada prvobitni davalac kredita po sporazumu sa pribaviocem nastavi da servisira kredit prema potrošaču.

Član 18.

Prekoračenje

1. U slučaju ugovora o otvaranju tekućeg računa gde postoji mogućnost da se potrošaču dozvoli prekoračenje podizanja sredstava ugovor mora da sadrži dodatne podatke pomenute u tački (e) člana 6(1). Davalac kredita je dužan da u svakom slučaju redovno obezbeđuje podatke ispisane na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka.

2. U slučaju značajnog prekoračenja koje potraje duže od jednog meseca davalac kredita bez odlaganja obaveštava potrošača, na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka:

(a) o prekoračenju;

(b) o iznosu u pitanju;

(c) o kamatnoj stopi;

(d) o eventualnim kaznama, troškovima i kamati na preostalim dugovima.

3. Ovaj član ne utiče na eventualna pravila nacionalnih propisa koja nalažu davaocu kredita da ponudi drugu vrstu kreditnih instrumenata kada trajanje prekoračenja postane značajno.

**POGLAVLJE V
GODIŠNJA EFEKTIVNA KAMATNA STOPA**

Član 19.

Izračunavanje godišnje efektivne kamatne stope

1. Godišnja efektivna kamatna stopa koja je na godišnjoj osnovi jednaka trenutnoj vrednosti svih obaveza (podignutih sredstava, otplate i troškova) budućih ili postojećih, usaglašeni od strane davaoca kredita i potrošača se obračunava u skladu sa matematičkom formulom iz Dela 1 Aneksa I.

2. U svrhu izračunavanja godišnje efektivne kamatne stope utvrđuje se ukupna cena kredita za potrošača koja, sa izuzetkom eventualnih troškova koje potrošač plaća za nepoštovanje obaveza utvrđenih ugovorom o kreditu i troškovnika, sadrži kupovnu cenu koju, za kupovinu roba ili usluga, potrošač mora da plati bez obzira da li je transakcija obavljena gotovinski ili na kredit.

Troškovi održavanja računa gde se beleže uplate i isplate, troškovi korišćenja sredstava plaćanja za uplate i isplate i ostali troškovi vezani za plaćanja se uključuju u ukupnu cenu kredita koju snosi potrošač osim ukoliko otvaranje računa nije samo ponuđena opcija, a troškovi računa su jasno i odvojeno prikazani u ugovoru o kreditu ili nekom drugom sporazumu zaključenom sa potrošačem.

3. Izračunavanje godišnje efektivne kamatne stope se zasniva na pretpostavci da će ugovor o kreditu ostati na snazi tokom dogovorenog perioda i da će davalac kredita i potrošač ispuniti svoje obaveze po odredbama i u rokovima navedenim u ugovoru o kreditu.

4. U slučaju da ugovor o kreditu sadrži klauzule koje dozvoljavaju izmene nominalne kamatne stope i, po potrebi, troškova sadržanih u godišnjoj efektivnoj kamatnoj stopi koji se ne mogu kvantifikovati u vreme obračuna, godišnja efektivna kamatna stopa se izračunava pod pretpostavkom da će nominalna kamatna stopa i ostali troškovi ostati nepromenjeni u odnosu na početni nivo sve do kraja ugovora o kreditu.

5. Ukoliko je potrebno, prilikom izračunavanja godišnje efektivne kamatne stope mogu se primeniti dodatne pretpostavke pobrojane u Aneksu I.

Ako pretpostavke navedene u ovim članu i Delu II Aneksa I nisu dovoljne za izračunavanje godišnje efektivne kamatne stope na unificiran način ili nisu više prilagođene tržišnim uslovima, Komisija može da odredi neophodne dodatne pretpostavke za izračunavanje godišnje efektivne kamatne stope ili modifikuje postojeće. Navedene mere predviđene da izmene sporedne elemente ovog uputstva se usvajaju u skladu sa pooštrenom regulatornom procedurom pomenutom u članu 25(2).

POGLAVLJE VI DAVAOCI KREDITA I KREDITNI POSREDNICI

Član 20.

Propisi o davaocima kredita

Države članice će osigurati da davaoci kredita budu nadzirani ili regulisani od strane organa ili vlasti nezavisnih od finansijskih ustanova. Ovaj član ne dovodi u pitanje Uputstvo 2006/48/EZ.

Član 21.

Određene obaveze kreditnih posrednika prema potrošačima

Države članice će osigurati da:

- (a) kreditni posrednici u svojim oglasima i dokumentaciji namenjenoj potrošačima naznače obim njihovih ovlašćenja, a naročito da li rade isključivo sa jednim ili više davalaca kredita ili kao nezavisni brokери;

(b) ukoliko postoji, da je potrošač obavešten o bilo kakvoj naknadi koju treba da plati kreditnom posredniku za njegove usluge i da je ta usluga usaglašena od strane potrošača i kreditnog posrednika te zapisana na papiru ili drugom trajnom nosaču podataka pre zaključenja ugovora o kreditu;

(c) ukoliko postoji, da je bilo kakva naknada koju potrošač treba da plati kreditnom posredniku za njegove usluge stavljena do znanja davaocu kredita od strane kreditnog posrednika u cilju izračunavanja godišnje efektivne kamatne stope.

POGLAVLJE VII MERE ZA SPROVOĐENJE

Član 22.

Usklađivanje i obaveznost ovog Uputstva

1. U onoj meri u kojoj ovo uputstvo sadrži usklađene odredbe države članice ne smeju da zadrže ili uvode u svoje nacionalno zakonodavstvo odredbe koje odstupaju od onih predviđenih ovim uputstvom.
2. Države članice su dužne da osiguraju da se potrošači ne odreknu prava stečenih na osnovu odredbi nacionalnih propisa kojima se sprovodi ovo uputstvo ili su s njim usklađeni.
3. Države članice dalje osiguravaju da odredbe koje usvoje za sprovođenje ovog uputstva se ne mogu zaobići načinom na koji su ugovori formulisani, naročito integrisanjem podizanja sredstava ili ugovora o kreditu koji potpadaju pod ovo uputstvo u ugovore o kreditu čiji bi karakter ili svrha mogli da omoguće izbegavanje primene uputstva.
4. Države članice preduzimaju sve neophodne mere da obezbede da potrošači ne izgube zaštitu dodeljenu ovim uputstvom na osnovu izbora prava treće države kao merodavnog prava za ugovor o kreditu u slučajevima kada ugovor o kreditu ima vezu sa teritorijom jedne ili više država članica.

Član 23.

Kazne

Države članice treba da postave pravila o kaznama koje se primenjuju na kršenje domaćih odredbi usvojenih po ovom uputstvu i da preduzme sve mere da osiguraju da se kazne sprovedu. Ove kazne moraju biti efikasne, srazmerne i odvraćujuće.

Član 24.

Vansudsko rešavanje sporova

1. Države članice osiguravaju da je adekvatan i efikasan postupak za vansudsko rešavanje sporova ustanovljen za rešavanje potrošačkih sporova vezanih za ugovore o kreditu, po potrebi korišćenjem postojećih tela.
2. Države članice ohrabruju ta tela da sarađuju u cilju rešavanja prekograničnih sporova vezanih za ugovore o kreditu.

Član 25.

Postupak pred komitetom

1. Komisiji pomaže Komitet.

2. Pri pozivanju na ovaj stav primenjuju se član 5a(1) do (4) i član 7 Uputstva 1999/468/EZ uz poštovanje odredbi člana 8 Uputstva.

Član 26.

Obaveštavanje Komisije

Kada država članica upotrebi bilo koji od regulatornih mogućnosti pomenutih u članovima 2(5) i 2(6), članu 4(1), tački (c) člana 4(2), članu 6(2), članu 10(1), tački (g) člana 10(2) i članu 16(4), kao i o bilo kakvim naknadnim promenama, dužna je da o tome obavesti Komisiju. Komisija objavljuje te informacije na internet stranici ili na drugi lako dostupan način. Države članice preduzimaju odgovarajuće mere za širenje pomenutih informacija među nacionalnim davaocima kredita i potrošačima.

Član 27.

Transpozicija

1. Države članice će usvojiti i objaviti propise neophodne za postupanje po ovom uputstvu u roku od...¹². Države članice o tome odmah obaveštavaju Komisiju.

Države članice će primenjivati te propise po isteku ...¹³.

Kada države-članice usvoje te mere, one će sadržati upućivanje na ovo uputstvo, ili će biti praćene takvim upućivanjem u vreme njihovog zvaničnog objavljivanja. Metode ovakvog upućivanja odrediće same države-članice.

2. Po prvi put ...¹⁴, a zatim svakih pet godina, Komisija obavlja razmatranje graničnih vrednosti utvrđenih ovim uputstvom i njegovim aneksima i procenata korišćenih za izračunavane kompenzacije koja se plaća u slučaju prevremene otplate kredita, procenjuje ih u svetlu ekonomskih trendova u Zajednici i situacije na odnosnom tržištu. Komisija takođe prati efekte postojanja regulatornih mogućnosti pomenutih u članovima 2(5) i 2(6), članu 4(1), tački (c) člana 4(2), članu 6(2), članu 10(1), tački (g) člana 10(2) i članu 16(4) na unutrašnje tržište i potrošače. Rezultati se predočavaju Evropskom parlamentu i Savetu, a po potrebi se prilažu i predlozi za modifikaciju graničnih vrednosti i procenta te gore navedenih regulatornih mogućnosti.

Član 28.

Konverzija iznosa izraženih u evrima u nacionalne valute

1. Za potrebe ovog uputstva one države članice koje vrše konverziju iznosa izraženih u evrima u njihove nacionalne valute na početku primenjuju, prilikom konverzije, kurs koji je važio na dan usvajanja ovog uputstva.

2. Države članice mogu da zaokruže iznose nastale konverzijom pod uslovom da to zaokruženje ne bude veće od 10€.

¹² Dve godine po stupanju ovog Uputstva na snagu

¹³ Dve godine od stupanja ovog Uputstva na snagu

¹⁴ Pet godina po stupanju ovog Uputstva na snagu

POGLAVLJE VIII
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.
Ukidanje

Uputstvo 87/102/EEZ se ukida sa dejstvom od ...

Član 30.
Prelazne mere

1. Ovo uputstvo se ne primenjuje na ugovore o kreditu koji postoje na dan kada nacionalne mere za implementaciju stupe na snagu.
2. Međutim, države članice osiguravaju da se članovi 11, 12, 13 i 17, druga rečenica člana 18(1) i član 18(2) primenjuju i na ugovore o revolving kreditu koji postoje na dan kada nacionalne mere za implementaciju stupe na snagu.

Član 31.
Stupanje na snagu

Ovo uputstvo stupa na snagu dvadesetog dana po objavljivanju u Službenom listu Evropske unije.

Član 32.
Adresati

Ovo uputstvo se odnosi na sve države-članice.